

FM 2014-171
04.06.2014
Aqqaluaq B. Egede

Forslag til forespørgselsdebat om hvorledes vi kan udjævne leveomkostningerne mellem større og mindre beboede steder samt i forhold til yderdistriktsområderne, eksempelvis set i forhold til udgifterne til sunde fødevarer, elektricitet samt vand- og varmeudgifter.

(Medlem af Inatsisartut Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit)

Efter indførelsen af vort selvstyre overgik det grønlandske samfund til en større selvstændighed i og med, at vi nu kunne bidrage til, at befolkningen, som på daværende tidspunkt var alt andet end ligestillet kunne træde et skridt videre. De større centrale byer her i landet, hvor vi dengang formentlig havde vænnet os til denne ulighed rummer befolkningsgrupper med flere økonomiske midler end de fleste. Og netop i disse byer ser vi de hjemløse, og vi ved at alt for mange mennesker på grund af lave indkomster lever et liv uden det nødvendige velfærd.

De større byers befolkningsgrundlag vokser på grund af en tilgang af borgere fra de mindre byer og bygderne. Det er heller ikke undgået vores opmærksomhed, at antallet af borgere der flytter til udlandet er voksende. Vi kan ikke påstå, at en flytning til et andet land ikke åbner muligheder for et bedre velfærd, og at det derfor ikke bør anses som nødvendigt at fraflytte sit eget land. Vi er nødt til at indse, at årsagen skal findes i, at vore medborgere hermed udtrykker deres utilfredshed med deres sociale vilkår. Realiteten bag ønsket om at forlade samfundet skal findes i et ønske om at finde en nemmere vej til et bedre liv. Denne tingenes tilstand kan vi i Inuit Ataqatigiit ikke stiltiende acceptere.

Vi vil i kølvandet på dette spørgsmål og vores manglende accept heraf fremkomme med en række konkrete forslag, hvor vi peger på bestemte områder. Indtil dato har vi således påpeget forskellige konkrete tiltag, som blandt andet har haft til formål at afæske de andre partier omkring deres holdninger.

Disse åbne sonderinger har også haft til hensigt at afklare udfordringen omkring det fundament, hvorpå vi har opbygget vores skattesystem. De stadigt stigende prisstigninger på forbrugsvarer, tilskud til forsyningsdelen, og ikke mindst værdien af den købekraft som vi har til

rådighed. Det er derfor med ærgrelse, at vi konstaterer at andre partier her i salen ikke ønsker at melde klart ud om deres holdning til vore udsagn om at kunne skabe muligheder for et bedre velfærd for hele befolkningen. Det er derfor i dag vort håb, at de øvrige partier vil komme frem med deres egne klare udmeldinger om, hvorledes de ønsker at nå frem til dette mål.

Medlemmer af Inatsisartut, Naalakkersuisut og alle omkring os, som lytter med – vi har nu valgt en ny formand for Inuit Ataqatigiit. Vi er således parate til at arbejde for tage de nødvendige skridt til, at vi i højere grad i solidaritetens navn og i en fælles og gensidig ånd kan fortsætte opbygningen af vort samfund. Uanset hvilke områder det måtte handle om har vi et bud på de politiske løsninger, vi må finde.

Vi er parate til at skabe en ny samfundsmodel og følge den gode venstreorienterede ideologi med hensyn til at udvikle samfundet for at fremme solidariteten, uanset hvor i samfundets forskellige niveauer vi måtte befinde os. Og ikke mindst – vi ønsker at realisere denne nytænkning med støtte og baggrund blandt de forskellige partier og folkevalgte.

Det vil selvfølgelig være helt nødvendigt, at vi kan opnå den politiske succes, men succesen må indeholde den solidaritet, som må bæres af alle skuldre i samfundet. Og at de resultater, som vi kan opnå vil samle befolkningen og – naturligvis, at vore medborgere vil bakke op omkring det. Netop derfor har vi i de større partier en forpligtelse til at prioritere de områder, hvor vi har et fælles mål og kan samarbejde i stedet for at fokusere på vore uoverensstemmelser. Vi er ét folk, og vi har hermed også en forpligtelse til at samarbejde og at kunne mestre kunsten at forhandle os frem til effektive løsninger.

Da beslutningen om ophævelse af ensprissystemet i sin tid blev vedtaget skete det under forhandlingerne på den betingelse, at denne beslutning skulle revideres efter fem år. Fem år er gået, og denne evaluering er endnu ikke påbegyndt. På samme måde er der ikke blevet udarbejdet en analyse af konsekvenserne for de forskellige områder i landet, samt hertil konsekvenserne af prissætningen på energiforsyningen for borgerne. Dog ved vi allerede, hvor meget den nuværende ordning har sat begrænsninger på de forskellige regioners borgeres levevilkår og på mængden opbygningen af arbejdspladser og virksomheder.

Vort mål i Inuit Ataqatigiit er at skabe større lighed i samfundet, ligesom det i vore overvejelser om fremtidige reformer og vores målsætning om at ændre skattesystemet på grundlag af vores ønske om at skabe den størst mulige lighed i befolkningen skal realiseres.

Vi vil arbejde for at rulle ordningen omkring ensprissystemet tilbage. Ønsker vi at nå frem til, at borgerne rundt omkring i landet kan modtage

et velfungerende og tilfredsstillende velfærd i deres daglige tilværelse må vi arbejde os væk fra de forskelligartede vilkår, der i dag bydes fra sted til sted.

I de såkaldte yderdistrikter, hvor man må betale de højeste elpriser må vi betale tilskud oven på etableringen af de forskellige vandkraftværker langs kysten. Borgerne her deltager i fuldt omfang i sikringen af Tele's udvikling, da det på et tidligere tidspunkt blev vedtaget et mål at etablere fjernundervisning og et generelt kvalitetsløft til adgangen til internettets muligheder.

Denne målsætning har resulteret i højere omkostninger for vore medborgere. Etableringen af lufthavne i en række byer er betalt af alle borgerne, uanset hvor de måtte leve. Til trods herfor er levestandarden og vilkårene for borgerne i yderdistrikterne blevet forværret, samtidig med at priserne på passager- og godstransport har været stadigt stigende. I samme ånd skal siges, at de samfundsejede selskaber gennem de etablerede servicekontrakter ligeledes modtager tilskud, som endnu må siges at ligge i et højt niveau.

Med andre ord kan vi indramme hele billedet i disse ord: "De mest ressourcefattige borgere finansierer den mere velstillede del af befolkningen". Realiteten er jo den, at de tilbud og de tilskud, der ydes til bygdebefolkningen, til borgerne i de mindre byer og i yderdistrikterne i sammenligning med de midler, der anvendes i de større byer er langt mindre. Dette til trods for at Naalakkersuisut ved reformens vedtagelse kundgjorde:

"Naalakkersuisut vil arbejde for at taksterne for el, vand og varme vil blive billigere de steder hvor dette er muligt. Andre steder vil taksterne dog stige, og derfor agter Naalakkersuisut også at arbejde for at de ramte familier på andre måder får lettet deres byrder."

Nu kan vi stille os selv det spørgsmål - hvordan vi kan lette vilkårene for de familier der er blevet ramt?

Denne tid og disse år lader os tilbage med en mængde forpligtelser, som vi ikke bare kan ignorere. Netop nu er tiden kommet til nye reformer for vort samfund. Det er blevet tid til en ny udvikling med det formål at realisere vort selvstyrende samfund på grundlag af en fælles solidaritet og lige vilkår for os alle, og herigennem skabe fundamentet for at kunne løfte arbejdet mod vores selvstændighed.

Dette fremskridt og formuleringen heraf er ikke alene et udtryk for vores identitet, men et dybfølt ønske. Dette spørgsmål er f.eks. ikke blevet gennemdrøftet efter ophævelsen af ensprissystemet. Ligeledes har man

ikke foretaget analyser, ligesom det helt nødvendige arbejde med en vurdering af konsekvenserne heraf ikke er foretaget.

Dette til trods for de helt grundlæggende konsekvenser for levevilkårene i hele landet, og ikke mindst med hensyn til virksomheder, indhandlingssteder og andre erhvervstiltag ser vi tydeligt, at de steder med lavere skatter og lavere energifgifter tiltrækker folk, der ønsker at opstarte nye virksomheder.

Gennem denne ordning går det i den negative retning for de lokalsamfund, som ønsker at leve i deres egne områder. Godt nok realiserer man rundt omkring etablering af indhandlingssteder, men mulige etableringer af andre virksomheder bliver hæmmet.

Sådanne forhold kan efter Inuit Ataqatigiit's opfattelse forbedres ved en tilbagevenden til ensprissystemet. Herudover er det absolut nødvendigt at fremme en omstilling til vedvarende energi på de lokaliteter hvor dette er muligt og at man politisk opprioriterer forsøgsprojekter på dette område. Selvom svarnotatet fra Naalakkersuisut indikerer, at der nok ikke bør ske ændringer på bestående forhold, viser levevilkårene i bygder og yderdistrikter i sig selv at reformer er absolut nødvendige.

Inuit Ataqatigiit har derfor følgende spørgsmål til Naalakkersuisut, som vi ønsker fyldestgørende svar på:

Hvad mener Naalakkersuisut egentlig? Ønsker I at de nuværende takster for levering af elektricitet, vand og varme skal fastholdes?

Regner Naalakkersuisut med at tilskuddene til fødevareforsyningen skal forhøjes?

Hvornår kan befolkningen se frem til, at de af Naalakkersuisut bebudede fragtratestigninger træder i kraft?

Hvilke planer og hvorledes har Naalakkersuisut tænkt sig at de besværlige muligheder indenfor personbefordringen bliver bedre og at det bliver billigere for befolkningen?

Hvorledes forestiller I Jer at indkomstbeskatningen mellem rig og fattig bliver gen-nem en skattereform?

Såfremt det vælges at højindkomstgrupperne ikke skal betale lidt mere i skat, hvor skal finansieringen så komme fra til en forbedring af de laveste indkomstgruppers levevilkår?

De meget forskellige fødevarepriser afhængig af hvor i landet man bor, gør at den disponible indkomst også er meget forskellig. Hvilke overvejelser gør Naalakker-suisut sig i forhold til at gøre

deres indflydelse gældende med hensyn til de nuværende fødevarepriser som det offentlige er medansvarlige for og som forstærker uligheden i samfundet?

Hvilke tanker gør Naalakkersuisut sig i forhold til at sikre, at de sociale velfærdsydelse garanterer befolkningen minimumsydelser?

Er de nuværende forhold rimelige og acceptable? Hvis ikke, hvorledes har Naalakkersuisut så tænkt sig at ændre på det?

Til slut ønsker Inuit Ataqatigiit et svar på, hvad det er for et samfund Naalakkersuisut ønsker at skabe?

Såfremt svarene på disse spørgsmål besvares undvigende må det desværre konstateres, at en fortsat finansiering af det nugældende velfærdsniveau blot vil blive udskudt yderligere og blive endnu dyrere. Derfor er det utroligt vigtigt, at Naalakkersuisut og medlemmerne af Inatsisartut melder klart ud om hvilke målsætninger man har. Med disse afsluttende bemærkninger skal Inuit Ataqatigiit derfor insistere på, at Naalakkersuisut besvarer vores fremsatte spørgsmål.